

Waakzaamheid (3 van 4) – Matteüs 25:1-30

Over 1-13 heb ik al eens gepreekt (29 april 2018): <http://www.rotterdam-centrum.gkv.nl/wp-content/uploads/2016/02/Matte%C3%BCs-25-1-13.pdf>

- Lezing: Matteüs 25:1-30 (NBV21)

¹Dan zal het met het koninkrijk van de hemel zijn als met tien meisjes die hun olielampen hadden gepakt en eropuit trokken, de bruidegom tegemoet. ²Vijf van hen waren dwaas, de andere vijf waren wijs. ³De dwaze meisjes hadden wel hun lampen gepakt, maar geen olie. ⁴De wijze meisjes hadden behalve hun lampen ook olie in kruiken bij zich. ⁵Omdat de bruidegom op zich liet wachten, werden ze allemaal slaperig en dommelden ze in. ⁶Midden in de nacht klonk er luid geroep: "Daar is de bruidegom! Kom, ga hem tegemoet." ⁷De meisjes werden wakker en brachten hun olielampen in orde. ⁸De dwaze meisjes zeiden tegen de wijze: "Geef ons wat van jullie olie, want onze lampen gaan uit." ⁹De wijze meisjes antwoordden: "Nee, straks is er nog te weinig voor ons en jullie samen. Zoek liever een verkoper en koop zelf olie." ¹⁰Terwijl zij op olie uit waren, arriveerde de bruidegom, en zij die klaarstonden gingen met hem naar binnen voor het bruiloftsfeest, waarna de deur gesloten werd. ¹¹Enige tijd later kwamen ook de andere meisjes. Ze riepen: "Heer, heer, doe open voor ons!" ¹²Maar hij antwoordde: "Ik verzeker jullie: ik ken jullie niet." ¹³Wees dus waakzaam, want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip Hij komt.

¹⁴Of het zal zijn als met een man die op reis ging, zijn dienaren bij zich riep en het geld dat hij bezat aan hen in beheer gaf. ¹⁵Aan de een gaf hij vijf talent, aan een ander twee, en aan nog een ander één, ieder naar wat hij aankon. Toen vertrok hij. Meteen ¹⁶ging de man die vijf talent ontvangen had op weg om er handel mee te drijven, en zo verdiende hij er vijf talent bij. ¹⁷Op dezelfde wijze verdiende de man die er twee had gekregen er twee bij. ¹⁸Degene die één talent ontvangen had, besloot het geld van zijn heer te verstoppen: hij begroef het.

¹⁹Na lange tijd keerde de heer van die dienaren terug en vroeg hun rekenschap. ²⁰Degene die vijf talent ontvangen had, kwam naar hem toe en overhandigde hem nog vijf talent erbij met de woorden: "Heer, u hebt mij vijf talent in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er vijf bij verdiend." ²¹Zijn heer zei tegen hem: "Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar was in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer." ²²Ook degene die twee talent ontvangen had, kwam naar hem toe en zei: "Heer, u hebt mij twee talent in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er twee bij verdiend." ²³Zijn heer zei tegen hem: "Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar was in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer." ²⁴Nu kwam ook degene die één talent ontvangen had naar hem toe. Hij zei: "Heer, ik wist van u dat u streng bent, dat u maait waar u niet hebt gezaaid en oogst waar u niet hebt geplant, ²⁵en uit angst besloot ik uw talent te begraven. Alstublieft, hier hebt u het terug." ²⁶Zijn heer antwoordde hem: "Je bent een slechte, luie dienaar. Je wist dat ik maai waar ik niet heb gezaaid en oogst waar ik niet heb geplant?" ²⁷Dan had je mijn geld dus bij de bank in bewaring moeten geven, zodat ik het bij mijn terugkomst met rente zou hebben teruggekregen. ²⁸Neem hem dat talent af en geef het aan degene die er tien heeft. ²⁹Want wie heeft zal nog meer krijgen, en wel in overvloed, maar wie niets heeft, hem zal zelfs het laatste worden ontnomen. ³⁰En die nutteloze dienaar, gooi hem eruit, in de uiterste duisternis, waar men jammert en knarsetandt."

Preek

Lieve mensen,

Hoe leg je aan iemand die blindgeboren is uit, wat kleuren zijn?

(...)

Zo moet Jezus zich ook gevoeld hebben toen hij zijn leerlingen vertelde over zijn wederkomst. Het zal zo'n overweldigend gebeuren zijn. Dat het een immense taak is om daar goede woorden voor te vinden. Hemelse beelden verwoorden in aardse mensentaal. Maar hoe het werkelijk zijn zal? Dat weet God alleen.

Tegelijk vraagt Jezus ons wel om lessen te trekken uit zijn woorden. Dus je moet er wel wat mee. Laten we er dan wel op gespitst zijn welke lessen hij aanbiedt. Anders ga je een tekst overvragen. Bijvoorbeeld het verhaal van de wijze en dwaze meisjes. Zomaar ineens kan je conclusie zijn: sommigen zijn niet welkom op het feest. Dat zal wel over onze eeuwige bestemming gaan. Terwijl de les van Jézus is: jullie moeten waakzaam zijn. Daar gaat het hem hier om.

Hoe je waakzaam bent? Ik heb daar eerder over gepreekt vanuit de gelijkenis van de 10 meisjes. Ik verwijs graag naar die preek uit 2018 voor de volledige uitleg. De meisjes mét olie willen die niet delen. Dat is geen egoïsme. Juist niet. Ze zijn daarin gericht op de bruidegom! Ze willen namelijk niet het risico lopen dat *de bruidegom* in het donker komt te lopen voordat hij aangekomen is in de feestzaal. Het gaat hen dus om *hém*.

En zó ben je dus waakzaam. Jezus in het licht zetten. Nu hij onderweg is naar de bruiloftszaal. Jezus in het licht zetten. Door hoe je leeft. Zorgen dat zijn liefde door jouw houding heen schijnt. Dat hij zichtbaar wordt in je daden. *Waakzaam zijn doe je dus niet voor jezelf, maar voor hém*. Omdat hij het waard is zichtbaar te zijn. Ook al voorafgaand aan zijn komst. Het is het beste voor je omgeving.

En dat zien we dan ook in de tweede gelijkenis die Jezus gebruikt hier. En daar wil ik me vooral op focussen deze preek. Het is een verhaal over een rijke man die op reis gaat. En zijn bezit aan zijn dienaren overlaat om te beheren. En die laatste, die lijkt het niet helemaal goed te hebben begrepen.

Wat belangrijk is bij het uitleggen van Matteüs: hij schrijft allereerst voor de Joden van zijn tijd. Dat is zijn focuspunt. – Dat is bij de uitleg van Matteüs 24 ook heel erg belangrijk trouwens. Het komt dáár vandaan dat sommige uitleggers zeggen dat het alléén maar over de verwoesting van de tempel gaat. Maar hier is dat ook van belang. – Want gericht op de Joden geeft dit verhaal een bepaalde lading.

God heeft heel lang zijn bezit, zijn erfenis, aan het Joodse volk overgelaten. Gods missie, om via hen de hele wereld te bereiken. Dat ze licht voor de volken moesten zijn. Dat Jeruzalem als een stad op een berg voor iedereen aantrekkelijk en toegankelijk zou moeten zijn. God heeft dat zo vaak laten verkondigen. Al bij Abram was dat de focus: via jou en jou nakomelingen wil ik de hele wereld zegenen. En zo vermenigvuldig je dus wat je toevertrouwd is. Het licht van Gods blijde boodschap verspreidt zich over heel deze wereld.

Maar wat is er van die missie terecht gekomen? Jeruzalem is als een gesloten bolwerk geweest. En met name in de tijd van de Farizeeën zie je nóg een versmalling. Het is alleen te bereiken voor de elite van het volk. Als je héél nauwkeurig leeft. Dan hoor je er bij. Maar anders is er voor jou geen

plek. Het licht wordt dus in Jezus' tijd nóg meer verduisterd. Nog meer afgeschermd, zodat niet veel mensen er van kunnen profiteren.

En dán zie je ineens de verbinding met het verhaal van de meisjes. Het gaat om het verspreiden van licht, zodat je Heer zichtbaar wordt. Dat is precies ook hier de focus van het verhaal van de talenten volgens mij. En vervolgens is het natuurlijk ook toepasbaar op de kerk. En op de wederkomst. We mogen het evangelie niet laten draaien om eigen heil alleen. Of om binnenkerks comfort en de goede woorden *hier*. We mogen Gods rijkdom niet in de grond stoppen. Zijn missie is niet veranderd. Heel de wereld. Alle mensen. Het evangelie is vanaf dag één enorm inclusief.

Waakzaam zijn is dus: rijkdom is ontvangst nemen. Eén talent is meer dan 30 kilo aan goud of zilver. Je krijgt zoveel van je Heer. En dan dat vermenigvuldigen. Hè: liefde vermenigvuldigt zich door te delen. Dat is niet een originele zin, maar wel waar. Dat is wat God al wil sinds mensenheugenis. Jouw taak is niet veranderd sinds die van Abraham. Dat is wat Jezus de leerlingen voorhoudt over Israëls geschiedenis. Dat is wat hij ze voorhoudt over de toekomst van de kerk.

En natuurlijk hebben de Joden er minder van gezien dan de leerlingen in de tijd van Jezus en dan wij (vgl. Heb.1:1-2 en Heb.11:40). Vandaar: één talent. Maar daar kun je je niet achter verschuilen. Zeker de leiders in de tijd van Jezus niet. Ze kunnen zich ook niet verschuilen achter hun eigen godsbeeld. Het past precies: ze voeden de angst voor God. Ze zijn zelf ook bang: *Heer, ik wist dat u streng bent*. En ze willen niet buiten hun eigen kadertjes gaan: *we weten dat u maait waar u niet hebt gezaaid en oogst waar u niet hebt gepland*. Wij zijn toch Gods volk. We gaan de heidenen toch niet bereiken met uw licht. Nee, we begraven het talent dat u ons gaf.

Ja, dan is je leven waardeloos. Als je niet Gods liefde zo ver mogelijk wil laten reiken. Als je niet aangeraakt bent door genade. En vervolgens ook genadeloos in het leven staat. Dan belandt je leven op de vuilnisbelt. Daar heeft Jezus het over in dat laatste vers. Gehenna. De plek waar het afval gedumpt wordt. Maar waar ook mensen leven van wie alles mislukt is. Er klinkt gejammer uit dat dal. Tandengeknars. Daar behoort je leven dan. Bij het afval. Dat is wat Jezus wil zeggen met die laatste zin. Het is zonde. Echt zonde dat je Gods genade niet geleefd hebt. Dat je de boodschap, in woorden, maar vooral ook in daden, voor jezelf gehouden hebt. Paulus schrijft dat later ook over zichzelf en zijn tijd als Farizeeër. In Filippenzen 3:

Slide ⁵Ik werd besneden toen ik acht dagen oud was en behoor tot het volk van Israël, tot de stam Benjamin, ik ben een geboren Hebreëer met de wetsopvatting van een farizeeër, ⁶ik heb de gemeente fanatiek vervolgd en ten aanzien van de rechtvaardigheid die de wet voorschrijft was er op mij niets aan te merken. ⁷Maar wat voor mij winst was, ben ik omwille van Christus als verlies gaan beschouwen. ⁸Sterker nog, alles beschouw ik als verlies, want alles wordt overtroffen door het kennen van Christus Jezus, mijn Heer, omwille van wie ik alles heb prijsgegeven. In mijn ogen is het waardeloze troep, want ik wil Christus winnen

Je leven is verloren als je de genade van Jezus niet leeft. Waardeloze troep. Uiterste duisternis. Waar men jammert en knarsetandt. Heeft Jezus het hier over het oordeel? Zeker wel. Tegelijk zal hij 2 dagen na deze rede sterven in Godverlatenheid. Gerekend worden bij de mensen die leven op de vuilnisbelt. Om waardeloze levens te vervullen met zijn liefde. Dus verbind er maar niet te grote conclusies aan. Niet ieder oordeel is een eindoordeel.

Jou en mij roept Jezus op om waakzaam te leven. We hebben vandaag gezien dat dat betekent, dat je Hem in het licht zet onderweg naar de bruiloftsmaal. Dat je zijn licht dus niet, afgeschermd door kerkmuren of vooroordelen of angst, voor jezelf houdt. Deze stad, deze wereld mag in het licht van Jezus leven. Aan ons om dat vorm te geven. Dat is waakzaamheid.

Amen